¶De heteroclitis nominibus.

¶Grammaticæ VVhitintoniane Liber tertius de nominum heteroclisi.

Rober. VV. tetrastichon ad lectorem.
Protheos vt possis varios dinoscere vultus.
Tyrisię sexus ambiguosq; semis.
Salmacidos ne vndis coeant heteroclita mixta.
Hoc VVhitintonij voluito lector opus.

¶Eiusdem distichon in Zoilum.

Cornua rinoceros, dentẽ in Zoilum ponas.
Sanguinolenta feret tela Hecatebeletes.

De heteroclitis

De nominum heteroclisi.

Quum de heteroclitis varia inter grãmaticos sit dissentio: quæ legentis animum adeo perplexũ hinc inde distrahit: vt nesciãs quo vultus teneas murãtẽ prothea modo. huic incommodo suppetias ferre studui. Perlustratis pbis authoribꝫ collegi que lege grãmatica tritior vsus obseruanda censẽt heteroclita. Annotauimꝰ etiã q̃dã: q̃ apud puiscos licet in precio haberẽtur: apud recentiores ĩ ob vetustatẽ obsoletã dicantur. Legimus apud plautum delicia femĩino gñe ↄ singulari nũero: vt apꝺ Ciceronẽ nec et apꝺ alios alia multa: que lex grãmatica vetat. Quare ne quod veteribus licuit scriptoribus: tibi quoq; licere in ea re putes: aut q̃ raro inuentum est: aut figurate vel incuria quadam elapsum: in tritũ vsum vsurpare arroges probabiliter subiunximus precepta.

¶ Aptotum vel monoptotũ est qꝺ vnã vocẽ habet per omnes casus: vt gummi.

¶ Diptotum est quod duos casus habet diuersos: vt tabi tabo.

¶ Triptotum quod tres: vt templum templi templo.

¶ Tetraptotum quod quattuor: vt gener generi genero generum.

¶ Pentaptotum quod quinq;: vt casus casũ casui casto castum caste.

¶ Hexaptotum quod sex: vt totus totius totꝛi toto tote totum.

¶ De nominibus heteroclitis.

¶ Heteroclytum nomẽ est quod vario modo declinatur. ¶ Heteroclisis est varia nominum declinatio: que quidem fit casu/numero/genere/ declinatiõe ↄ voce/ fitq; defectu/abundantia/et variatione.

De nominibus quæ vnam terminationem habent singularia tantum.

Hæc aptota feres singlari neutraq; tantum,
palme of the hãde. frute. genus frumenti nothynge. tustum.in nustum.
Hir pyr pus & ador nihil & nil fasq; nefasq;.
nomen oppidi. vt gummi. vt cornu.i.pro sola voce sumpta.
Cim sic clausa per i/simul u/vox materialis.
.i.generũ. tryfleynge/or wycked.
Dic commune trium iungas nequam simul adde.
a whale. nemꝰ Thessalie. a poũde weyghte.
Hæc cete & tempe pluralia: pondo triumq;
somany. asmany.
Hæc generum tot quot totidem numeralia cuncta
vt quattuor/decem/viginti/quadraginta/octoginta.
Post tres ad centum quæ primæ sunt speciei,
vt hoc mille indeclinabile.
Mille dat hoc fixum singlari non variatum.
In plali ntõ hec millia/giõ horũ milliũ/dtõ his milibus.ꝛc.
Cuius pluralis ternæ fit millia flexus.
In plali ntõ hi ↄ hec mille indeclinabile.
Plurali inflexum genus omne est mobile mille.

¶ Rectum & quintũ casum tũ habẽtia,

g.atti. .i.vocatiui. able. paſſi hope.

Recti vel quinti voces tantum potis expes.

magis aucte. mactus.cta.ctum.

Macte tenet quintum: priſcis & mobile flexum,

.i.fortuna. a motren.

ntō. vctō. ablō. ntō. actō. ablō.

Fors dabit o fors forte lueſq; luem lue tantum,

a cōſumpcyon. ſanies ꝟ ſanguis corruptus.

tu ntō. actō. ablō. gtō. ablō.

Tabes dat tabem tabe, aet tabi niſi tabo.

¶ Accuſatiuum ſolum habens,

Ad magnitudinē (vt ſentit Ualla) angl. (aſmoche)

Inſtar ſinglarem quartum poſcit ſibi ſolum.

¶ Ablatiuum ſolum habentia.

.i.aſtutia. euydent. by bryghe. offrewyll.

Aſtu cum promptu natu dic ſponteq; ſexto.

¶ Ntō & vctō ſingulari carentia,

.i.poteſtatis.

Maior nata (elder)
Minor nata, (ponger)

Singlari recto quintoq; carent ditionis.

an oote. derthe..deynty meet. a prayer. .i.fructus.

Remigis atq; necis dapis & precis adito frugis.

a wande/or a typpynge.

rodde/or cudgell. caret actō. a courſe/or a ſtrāde. poſſibilitatis.

Verberis & quarto: vicis aufer opiſq; datiuum,

caſus. plaralem.

Plurales retinent omnes: vicis at genitiuum,

refuſeth. numero.

Abnuit: & caſus plurali omnes ditionis.

¶ Dtō vctō & abltō carentia.

ntō ꝟ actō. aſmoche.

Dic bis tantundem tantidem dans genitiuo.

more.

Hoc plus dic recto & quarto: pluris genitiuo.

declinationis.

Hi ſimul hæ plures: hæc plura vt mobile ternæ.

¶ Vocatiuo tantum carentia.

interrogatiuū. diſtributiuū. relatiuum.

Quærens diſtribuens infinitum referenſq;

negatiuū. vctō caſu.

Atq; negans quinto careant pronomina cuncta,

Exceptis omnis noſter noſtras meus & tu.

Datiuo & vocatiuo carentia.

Hæc vis: huius vis: hanc vim: dicas & ab hac vi.

Plurali hæ vires: hæ vis dederatq; vetuſtas,

De heteroclitis.

¶ Ntm̃ & actm̃ solum plurali habentia.

halpe. denynge.

Suppetiæ inficiæ quarto as solum retinebunt.
Hæ simul has grates, repetundarum repetundis.

¶ Plurali numero carentia.

Propria cuncta carent plurali, elementa metalla.
Liquida quæ signant, & humi nascentia sicca
Cum toto si signet idem pars quælibet. At quum
Pars non signet idem cum toto, pro specieue
Diuisa a toto capitur, cum materieve
Pro forma, quum fit translatio, opinio, & vsus,
Euentus, diuisio fit, pluralia flectas
Et quæ natura careant singlari vt Athenæ.

¶ Plali nũero carent propria nola deoꝝ/hoim/vibiũ/montiũ/siluarũ/fluuiorum/ & aliorum locorũ: & quatuor elemẽta: ignis/aer/aqua/terra/ & metalla: vt ferrũ/plũbũ. Et liquida: vt oleũ/lac/butyrũ. Et humi nascẽtia sicca: vt piper. cicer. Et hoc intelligendum est quoties quelibet pars signt idem cum suo toto. vt quelibet pars aeris est aer/ q̃libet pars ferri est ferrũ/q̃libet pars olei est oleũ/ quelibet pars piperis est piper. Sed q̃n q̃libet pars signet idem cũ suo toto plalis casus habet: vt i flouib⁹ & fructibus. Cũ quelibet pars rose non est rosa. Similiter q̃n pars sumitur pro specie & suo toto diuisa: vt aque q̃n sumunt pro fluuiis a mari diuisis. Terre p insulis & regionibus a terra cõtinenti disiunctis. Aut q̃n pars p forma alicuius materie accipit: vt panes p partib⁹ in massam rotundã effigiatis. Aut q̃n fit trãslatio. vt ignes quum signt amores. Uerg. Incipe Mopse puer si quis aut Phillidos ignes. Aut opinione vt vulgi qui opinabãtur plures esse soles. ds Uergilius imitans dixit. Quid rantũ Oceano properant se tingere soles: quedam etiã vsu pluralẽ habẽt: vt frumentis apud Maronẽ. Quedam euentu: vt Catones duo fuerunt. Quedam diuisione: vt Gallarum. alia belgica/alia celtica. Quedam natura: vt Athene/ Cune.

¶ Annotatio de quibusdã pluraliter declinatis.

a well spryngе. a stãdynge podle. water troubled. a lake/or a podle.

Plurali flectes fons stagnum ac vnda lacuna
playne see. a rennynge water. loce/or humour. rẽnynge water. a lake/or myre.
Aequor sic fluuius succus sic flumen & amnis.
a cuppe. a well/or a pyt. water. rẽnynge water. a lake/or myre.
Pocula vel puteus laticesq; fluenta lacusq;
troubled see. water see. drynke. a fenne/or a marres
Et freta cum limphis mare potio, sicq; paludes
code. rue. onyon. pese. otes.
Cum lolijs rutas cepas pisas & auenas
benes. ryce. all manner corne. terre fytche.
Melonesq; fabas lentes frumenta lupinos
strawbery. vt rose/lilia/viole/poma/pyra/cerasa.
Fragaq; citrullos florum sic nomina fructus.

¶ Annotatio de carẽtib⁹ gtõ dtõ & abltõ pluralibus

Plurali genito terno sexto q; carebunt.

a mouthe. brass.hony.see.chasse.coūtre.cruelte.lawe.barly. wyne.

Os æs mel mare far rus thus ius ordea vina.
mellitus.
pocula. .i.potꝰ mellitꝰ.mulbery. vt macies(enemesse) declinationis.

Defruta sic mulsum morum sic nomina quintæ
edge of any
wepen/or syght
manor. of the eye. a kynde. a face.

Demptis maneries acies species faciesq;
noone.
a kynred. a thynge.tymbre. meridies. a daye.

Progenies res materies cum prole diesq;
a spyt/or a broche.ceteros casus habet: vt verua verubus.

Pluraliq; veru careat tantum genitiuo.

¶Masculina singularem nūerū tantum habentia.
the see.

Singlari tantum flectes hæc mascula pontus.
blode. salte.pryson.all manor vytayle/or meet.duste. the gome tothe.

Sanguis sal carcer penus & puluis genuinus
the cuen sterre. idem. bunge. ayle. the wolde. the ayre.

Vesperus & vesper simus aer mundus & æther
mosse.the sonne.smoke. mudde/or slyme of the erthe. cingulū veneris.

Muscus sol fumus limus veneris quoq; cestus.

At quandoq; leges mundos fumos genuinos.

Pulueribus cum sanguinibus sed rarius vsu.

¶Fœminea singularia tātum.

Fœminei generis singlari hæc flectito tantum.
laude/or playse. name.helthe.peasse. rychesse.yonge age.idem.

Gloria fama salus pax gaza iuuenta iuuentus
lyght.dethe. lyfe. mouen.thryft.hongre. olde age.

Lux mors vita lues sitis esuriesq; senectus
an oke apple.a stake of wood. cough.groūde. infection. colere.

Galla strues tussis tellus contagio bilis
a saute, vyteil. pestilence/or chyldrē groūde.spryngolde.chasse.a spotte.

Culpa penus soboles humus & pubes fuga labes
euentyde. colere. a chylde. a token of preuc.sande.

Vespera cum cholera proles iuncta indole arena
mater of fylthy
hongre. reste. pardon. reste. corrupcyon.

Atq; fames requies venia atq; quies sanies q;
romes of woode/
hotenesse. woume eten. pese. leuesse. fa ythe. truthe.

Canicies caries glacies macies q; fides q;
glotony.madnesse. fylthynesse. people.plebei.

Ingluuies rabies, sic pestes quoq; plebes.

Carlosti. lign6. (woume eten wet)

His ia quæ formant abſtracta ſequentibus addas.

wyſdome. vnoces. malyce. wodneſſe. couetouſnes.
ſapientia. infantia. vecordia. inſania. auaritia.

Et ſapiens infans vecors inſanus auarus

ſaynge. pouerte. prudẽce. remẽbrãce. vtterãce. chyldhod. madnes.
pcumõia vel cũctas. iopia. prudẽtia. memoria. eloquẽtia. puericia. amentia.

Parcus inops prudens memor e(q;) loquens puer amens,

labour. madnes. wyckednes. pouerte.
diligentia. dementia. pernicies vt tas. paupies vel pauptas.

Di(q;)ligens demens: pernix pauper & in tas.

At quando q; leges luces paces & arenas

Gazas & vitas raro & amitias.

¶Neutra ſingularia tantum.

ryght/or lawfull. wronge. corrupcyon;

Neutra carent hæc plurali fas atq; nefas pus

gen⁹ frus dyte/or
euen. menti. olde age. nyce. a ſete. grounde.

Veſperum ador ſeniũ cœnum ſoliumq; ſolumq;

euẽ ſterre. palme of the hãde. ſee. hell. dyrdyrne.

Veſper hir atq; ſalum baratrũ viſcũq; luſtũq;

age. nothyng. idem. idem. nede. idem.

Aeuum nil nihilũ nihil atq; neceſſe neceſſum

cibus per angelos ſi-
god of ryches. liſe Iſrael datus. glaſſe. paſte/or eeſter. mourynge. ſhambles.

Mammona manna vitrũ cũ paſchate mane macellũ.

the ſpiryage ſope/or
tyme. ſterche. dethe. poyſon. cõmune people. the ſee.

Ver nitrum lethum virus vulgus pelaguſq;

all maner vytell of meet. hoc. hoc.

¶ Atq; penus penoris coniunge penumq; penuq;

¶ Nitrũ a nitendo/quia veſtes tempus quo res
nitidas facit. intermittitur. an ere of corne. froſt.

Iuſticium ſpicumq; gelu: ſimul antea dicta.

¶ Antea dicta: vt nota metallorũ. exceptis ex eris/et electrũ. nota liquidoris: vt flegma oleũ. Nota ſiccorũ: vt triticum/piper/humi naſcentia: hei barũ nota: vt optimũ crocũ que pluralẽ (vt diximus) recũſuunt. quedã pluralẽ tamẽ habẽt: vt equor/ mel/ vinũ. ꝛc. de quibus ſuperius dictum eſt.

¶De his quæ naturaliter ſingulari carent.

Natura careant ſinglari nomina multa

Feſtorum ſic ludorum numeralia primi

Ordinis & quæ diſtribunt: variſs quoq; conſtant

Et pro maſclinis: capitur dum mobile multis.

¶ Singulari nũcro naturaliter carent: nota quatuor modis. primo nota feſtorum ludorũ tã maſculina: vt appellã mares/quinquatres/circenſes: ẽ feminina/ vt Neomenie. ẽ etiã neutra. vt orgia/bacchanalia/neptunalia/ꝛ. portia/taurilia. Secundo numeralia nota tã primi ordinis. vt duo/tres. ꝛc. ẽ diſpartitiua: vt bini/ trini. licet

poetice interdū legitur septeno gurgite: pro septem gurgitib⁹. Tertio ꝯm Seruiū que nō nisi ex pluribus constant. vt scale/bige/trige/quadrige/ase p epistola / arma quisquilie/scope. cē. C. uarto adiectiua p plurib⁹ masculinis accipi solita. vt cani p capillis. Superi/inferi/posteri/minores/maiores.

¶ Masculina tantum pluralia.

insigna consulum.

Mascula sunt isthęc tantum pluralia: fasces
great rayles
mery ꝑceytes or barres. sayntes in heuen. inner chambres.
Atq; sales clatri cum cœlitibusq; penates.
cronycles. lamentacyons. hoore heres. nettes for dere. pyllers.
Annales threni cani cum cassibus antes.
vpon boorde/or hatches
in a shyppe. spyrytes of hell. gētylmen. spyrytes of hell. spyres.
Atq; fori manes proceres Lemures & odores
lattes wyndowes rayles at the tyte ende. tribus que:
or a grate. a grave. a carceres. dam Titi. fasti dies dicti sunt: quibus licet fari prętoria verba: do/dico/abdico.
Cancelli loculi cum carceribus titienses.
pars tertia ꝑpli Romani. scales in the heed. romani primi.
Fasti sic lucires cum furfuribusq; quirites.
a payre of tables. a kynred. libelli.
Atq; pugilares natales co(q;)dicillos
dij genitales. fryson/or
pryuate godd⁹. hauthorne. goose.
Atq; lares sentes vepres deducta per ates
great men. hedes or chefe mē. best-men of a towne.
magnates. priuates. optimates.
A magnus primus simul optimus: anteq; dicta
Authori ascribas aliter tibi si qua reperta.

¶ Antea dicta vt in superiori ꝑcepto. Adiectiua que ꝓ plurib⁹ masculinis accipi int: vt superi minores. cē. Festor. ludor: vt appollinares/circēses. Numeralia: vt duo/tres/duni. Q̄s si qua aliter reperias/authoritati assc̄ibas. Nā apud Iuuenalē leges ꝑcerē. apō ꝑsiū crimē. apud Uergi. carcerē p equor custodia. apud Ouidiū vepres qui cū poetica licētia ꝓmittunt i cōstructionē trahēda differtio. Sūt etiā multa q̄ i alia significatione singulare hñt. vt sal. p ꝓdimēto: sꝫ tūc plurali caret. Itē fasc⁹ p farcina. aut pondere. Uer. Ego hoc te fascē leuabo. Et carcer p noxior⁹ custodia plurali careens cū multiꝫ adiectiuis: vt minor/maior/liber. cē. q̄ alit signat q̄ cēs p fixis simul.

¶ Fœminea tantum pluralia.

Fœminei generis sunt hæc pluralia tantum
acute dicta. inferor. .ix. day before the the fyrste day of
vel facta. sacra. festi dies. idus in the kalende. euery moneth.
Argutiæ inferiæ feriæ nonæ atq; calendæ
tapes/or
flatrynge. tryfles. besome. ꝓye or vauntage taken in warre. ꝓcede ab hostibus capte.
Blanditiæ nugæ scopæ sic manubiæq;
trusse/or an army/or an
fyrst fruytes. reliq⁹. intestina. hoost of men. euery moneth.
Primitiæ inducię lactes copiæ simul idus

funeralles/or nyght/or lyens i wayte threinynge/or
feyres. dyryges. derkenesse. or deceytes. manassynge.

Nundinæ & exequiæ tenebræ insidieq; minaq;

purgaméta terrarū tā hominū q̄ montes altissimi qui
vel ocād ex arboribꝰ serpentiū spolia. Italiam a Gallia et
aut floribus decidit. stonge. a denne. a cradle. Hermaniā dirimunt.

Quisquiliæ exuuiæ latebre cunę simul alpes

q̄dā obseruatiōes siue vēti placidissimi or:
solēnitates/siue sacra entales q̄ sole ingre: domus
remaynynge. watche. apud iudeos. diente leoné flant. puata.

Relliquiæ excubiæ ceremoniæ Eteſiæ & ędes

mōs Rome/ house har- montes.
weddynge. siue vicus. neys. Hispanie. bathes.

Nuptiæ & exquiliæ phalerę Gades quoq; thermæ

wanton desyres
occasyons/or
ryches. unstygacyon. organ pypes. varyaunce/or enmyte.

Diuitię illecebræ cantes inimititiæq;

fendes/or fu: thre goddes biachia scor: nomen vibis.
ryes of hell. ryches of fauour. pionis. vbanitates. Wincrue.

Diræ & opes charites chelęq; facetiæ & Athenæ

a payre fendes thre goddes thre goddes
of gates. of hell. fatall of fauour. enyll spyrytes.

Atq; fores furiæ Parcæ Gratie quoq; laruæ

quoddā genus
indumētū. a wycket. diuinationis. vt locorū nola: Thebe. rē.

Induuiæ valuæ sortes simul antea dicta.

¶ Antea dicta: vt suppetie ꝛ inficie q̄ ntō ꝛ actō nō habēt sīr grates. Et ea que ex
plūbus cōstant. vt bige/trige. rē. Et numeralia. vt bine/trine: nō possum non mirari
quotūdā insciā q̄ affirmant hec nomina mappa/plaga/palea nenia/naris. com:
pes/antemna: ꝛ alia singulari carere quū apud peritissimos in singulari reperiunt.

¶ Neutra pluralia & secundæ declinationis.

Neutra hæc plurali tantum flexusq; secundi.

trumpettes. tentes. wepons. cradles. loca aspera.

Classica cum castris simul arma crepundia tesqua.

vnbles in rockes in space of .v. yere.
gumcia Scythie. a garlāde. a beest. the see. or processyons.

Bactraq; cum sertis sic exta Ceraunia lustra.

a cradle. the herte strynges.

Et cunabula sic præcordia lachana flabra.

pocula vel scyphi. the toppe of a hyll. anterior pars nauis ferrate.

Hec carchesia ſ ngulari angl. (a polyce) His carchesia sic iuga montis rostraq; nauis.

dyryges.
elecc̄yons. sacrificia que mor:
tēpora quibus cōsules eliguntꝰ. tuis impendantur.

Adde comitia sic artaxata thentyra iusta.

¶ Attendat lector quedām ex his in singulari declinata: sed tunc aliter signi: vt ro:
strum cum pro rictu auis sumitur: similiter ligum pro boum colligamine.

¶Neutra pluralia tm̃ & tertiæ declinationis.

Hæc terni flexus tantum pluralia neutra.
longe gultes. walles of a towne. the flappe in a co we/oꝛ an oxe: vt parẽtalia/bacchanalia/ otgia/cerealia.

Ilia mœnia fic palearia iungito feſta,
vt bacchanalium vel oium. feſta Bacchi.

Quæ genito ternæ flexure ſuntq; ſecundæ,
ea q̃ a dote dant vel a ſhepe herdes
viro vel femina. cotes. mapalia idem.

His ſponſalia ſic magalia palia iunge.
carmẽ pindari poete. poũde. nemus Theſſalie amenſſimum.

Et peana ſimul pondo tempe inuariata.

¶De heteroclitis tam gñe q̃ declinatione varijs.

¶Maſculina in ſingulari: & neutra in pl'ali,
vt hic tartarus. in plurali hec tartara.

Maſcula in us primo numero: ſed a neutro ſecundo
pmõtoꝛiũ mons genus toge leuis angiſtes
hell a hyll in Troy. Laconie. Breadſe. etiã p rugatura pannoꝝ.

Tartara Dyndima Tænara Menala ſuppara dicas
cacumina montis
mõs Thracie. ſayle clothe. hode. Ide in troya. mons Laconie.

Iſmara carbaſa pilia Gargara Taygetuſq;
hell. a whale. hell.

Additur infernus cetus dum piſcis auernus,
Plurali hæc cete dicas tamen inuariatum.

¶Maſculina ſinglari: maſculina & neutra plurali,

Maſcula ſinglari: plurali hæc maſcula neutra,
mõs Cãpanie vbi maſcũ- lape/otga-
tur vina ⁊ p vino ponit. myngc. an hyll myngc place. a coſe gyrdle.

Maſſicus atq; iocus ſibilus loca baltheus adde,
cõmaũdemẽt. chaũce. lyſence.

Iuſſus & euentus permiſſus maſcula quartæ
vt hec uſſa uſſoꝝ.

Neutraq; plurali (ceu ſentit Valla) ſecundæ.
vt hoc uſſum/euentum/permiſſum. a unde hec uſſa/eventa. ꝛc.

Aſt hæc ſæpe per um reperimus & hinc fit a neutrum,

¶Fœminea ſinglari: plurali neutra.
vt hec pergamus. .i. ſingulari in plurali hec pergama.

Fœminea hæc primo numero ſunt neutra ſecundo,
walles of Troy. a paſture. ſtuffe of houſholde.

Pergamus & zizania paſcua iunge ſupellex
paſtorale carmen
vt hec bucolica/ee. Jn pl'ali hec bucolica/otũ. hec rethorica/ee.

Nomina librorũ vel in e: vel a: iungito & artes.

In pl'ali hęc rethorica/orum. vt altilis. in pl'ali hec altilia.

Fœminei generis pro fixo & mobile ſumptum.

arbor in Syria vnde emanat gum: ſeruys tree. mi quo veſtes tinguntur.

Arbutus intybus: & ſic galbanus addito: quidem.

vt arbutum. in pl'ali hęc arbuta.

Cenſet hęc ſed in um variari: hinc exit a neutrum.

¶Neutra ſingulari: maſcula plurali.

Neutra hæc ſinglari: plurali maſcula dices.

campi amant in inferno. heuen. an hole. a cyte in Grece.

Elyſium cœlum ſpecus (vt vult Seruius) Argos.

¶Neutra ſingulari: maſcula & neutra pl'ali.

Singlari hęc neutra: & plurali maſcula neutra.

the bytte of a brydell. thede. a pryſon. a leeke. a rake. a houſe coler.

Frenum filũ clauſtrũ porrũ raſtra capiſtrũ.

¶Neutra ſingulari: fœminea plurali.

meet.

Singlari hoc epulum: dic hę plurali epulæq;

bathe. balnee. balneum.

Balnea plurali: vel eę ſinglari ab eum dat.

a bentech. nunc non eſt in vſu.

Delicium antiquum: plurali at deliciæ nunc fepres.

Nundinæ item tantum plurali: nundinum at olim.

¶Fœminea ſiugulari: fœminea vel neutra pl'ali.

Ae vel a plurali fructus dat amygdalum: at arbor.

an almon tree.

Hęc det amydalus: vel amygdala Plynius inquit.

an onyon.

Hęc cępa: hę cępe: dat cępe hoc inuariatum.

¶Gen⁹ & vocẽ variantia & nõ ſignificationem.

euentyde.

Veſper erum vel era capitur pro fine diei.

cuẽ ſterre. veſperus. veſperugo. the euen ſterre.

Stella hic veſper erus: vel hæc ugo hic heſperus idem.

Hic tapes etis: dic hocq; tapete tapetum.

a cyte of Troy.

Ilios hęc dices: hoc Ilium & Ilion addes.

a margaryte ſtone. margarita. margaritum.

Margaris hęc & rita: ſimul: vel Seruius hoc tum.

Hic gibbus gibber dices; hæc gibbaq; raro.

an ere of coine.
Hæc ſpica: at raro hic ſpicus / dic hoc quoq; ſpicum.
a houe. froſte.
Hoc cornu atq; gelu: tamen hic cornus gelus olim.
a lymme. a noſe.
Hic artus naſus: quondam artu naſaq; naſum.

¶ Maſculina in us: & neutra in um.

hic clypeus vel hoc clypeum.
Nunc hic us in recto: vel hoc um quandoq; reperta.
compas of
a ſhelde. the mouthe. a bufket. a ſtaffe. wayneynge.
Hæc clypeus rictus colaphus baculus monituſq;.
a narowe lane. a gloſe an hatte.
Angi(q;)portus commentarius atq; galerus.
a hele. an haſte of a knyfe. a rybute.
Et calcaneus & capulus: magis umq; tributum.
a ſparre. a rafe/or courſe.
Et ſeſtertium item tignum ſic curriculum dant.
vt hec pyrus. hoc pyrum.
Arboris exit in us nomen forme um quoq; fructus.
a bothum. a kercheffe waſſynge. a bowle.
fundum. mundum. luctum. ſinum.
a groūde. woūde. mournynge. a boſum.
Hæc fundus mundus luctus ſinus quocies um.
In recto formant aliud tunc ſignificabunt.

¶ Fœminea in us: & neutra in um.

cryſtall.
Criſtallus nardus ſimul abrotamuſq; ſaguntus.
an indenture. a peaſe.
Vm quandoq; tenent: dic ſyngrapha piſa per umq;.

¶ Maſculina in er: & fœminina in a.

panthera. a ſtandynge pece. cratera.
Aethera ſic æther panther crater ſimul era.

¶ Hic hęc hoc us: hoc in u & um.

Non declino penu neutrū: penus hoc penoris dat.
Hic penus hęc quartæ: neutrale penumq; ſecundæ.
an hole.
Sic recto varies ſpecus atq; ſpecumq; ſpecuq;.
a mylkynge payle. a veſſell to mylke in.
Hoc mulctrale feres hoc mulctrū mulctraq; per hęc.

¶ De vſitatis & antiquatis.

gūme that cometh of frece. muſtarde ſede.
Is dederant olim: nunc i / gummi / atq; ſinapi.

¶De heteroclitis.

a bottle clothe.a nette.i.dices. a cyte in Italy.

Gausape ræte feres nunc & prænestе:sed olim.
gausapum gausapes.

Gausapis & pum pes Prenestis sic quoq; rætis.

¶De non vsitatis & antiquatis.

dust. a gourde. asshes.

Nunc is & er quondam puluis cucumisq; cinisq;.
vnder.xiuj.yere.a share.

Impubis:sed nunc imbuber vomer in vsu.

¶Quæ ntm̃ variū efferūt sub eodē gñe.

Is simul & er retinent hęc recto mascula casu.

of the felde. swyfte. wodshyppfull. vpon fote. on horse backe.

Campester volucer celeberq; pedester equester.

swyfte. mery. of the wood. holsome.

Acer sic alacer silluester iunge saluber.

of the fenne. swyfte. he that kepeth a wager.

Adde palustеr eis celer:at dic raro sequester.

¶Os & or in nominatiuo habentia.

sauour. a tree. wodshyppe.

Or simul os recto retinent odor arbor honorq;.

exhalacyon. noyse. fayre speche.

Et vapor & clamor lepor ijs coniunge laborq;.

¶Vs & er in nominatiuo habentia.

vt ab greco Euandros.

cõgre fysshe. a spanyarde. Euander vel drus.

Dant us & er conger vel hiber:ros ductaq; græcis,

prosperus/pucrus/asperus.

Vs quondam:nunc er/prosper pauper puer asper.

¶Masculina nominatiuum variantia.

Hæc varia in recto casu masculina reperta.

a motte. a yonge salmon. a water in Rome.

Mugilis & mugil Tybris Tyberisq; reperta.

fluuius Germanie. a gonge fysshe.

Sic Arar ac Araris:seu gobio gobius atq;

a gamynge/or playe. a bable.

Ludio siue dius vel ludus pusso pusus.

delphyn fysshe. a man of Araby.

Delphin delphinis vel arabs arabisq; arabusq.

a sygne in heuen.an elephant. a scorge/or a whyppe.

Scorpius ac elephas elephantus scorpio iunge.

fluuius Italie in Tybe-
rim descendens. blode. a whyrle wynde

Hic anio nerio nunc dic sanguis quoq; turbo,

Aſt ani en quondam nerien ſanguen quoq; tuben.

¶Fœminea nominatiuum variantia.

Fœminei generis recto variata leguntur.

ſawe duſt/or mullocke.

Hęc ſtips hęcq; ſtipis ſimul hęc ſcobs hęc ſcobis hęc plębs

the people. abee. a ſalet/or a helmet.

Hæc plebs hęc apis vel apes: hęc caſſida caſſis,

fatneſſe. a valey.

Hęc adipes vel adeps: hęc vallis raroq; valles,

a ioynynge. cyrcũſtaũce. compages/ambages.

Compago ambago tam ges q̃go retinebunt.

phorcynis. filij Thoſoe nymphe patria homeri. vbo in Thera inſula.

Is ſimul in Phorcyn Salamin retinent & Eleuſin.

vt claritudo claritas. vt mundities ꝛ munditia.

Multa per vdo vel as abſtracta per es vel a ponas.

¶Confuſa in rectis obliquis diſtincta.

Confuſa hæc recto diſtincta ſed in genitiuo.

Lens frons glis ſemis domus & pecus addito caſſis

Vaſq; fides cancer veſper Siluęſter & acer.

¶Lens lendis(a nytte) lens lentis(rype) frons frondis(a boughe) frons frontis(a forehead) Glis gliris(a dyrtell) Glis glitis (day) Glis gliris (a dormouſe) Semis indeclinabile(halfe in ãy maner thynge) Semis ſemiſſis(halfe a pounde) Domus domi(at home) Domus domus(a houſe) Pecus pecoris(cattell/as ſhepe/gootes) Pecus pecudis(beeſtes/as oxen/keyen/calues: and ſuch other) Caſſis caſſidis(a ſalet) Caſſis caſſis(a nette) Vas vadis(a ſurety/or botowe) vas vaſis(a veſſell) Fides fidei(truthe/faſtnes/promes) Fides fidis(a ſtrynge) Cancer cancri(the ſygne of the crabbe) Cancer cancris(the canker woume) Veſper veſperi (the euen ſterre) Veſper veſperis(the euen tyde) Siluęſter ſiluęſtri viri propriũ. Siluęſter tris(of the wood) Acer aceris(a maple tree) Acer acris(ſwyfte/lowde/or terſe)

¶De nominibus incerti gñis dictum eſt in gñibus de declinatione noim ludorum feſtorum domus & ambo ſuperius in declinatione dictum eſt.

¶Variantia declinationem.

a veſſell.

Hoc vas dat vaſis: plurali hęc vaſa dat orum,

an acre of lande. iugeri.

Iugerum erit flexus ſinglari nuncq; ſecundi,

iugerum. iugeribus nũero. flexus.

Iugera rumq; ribus plurali fit quoq; terni.

¶Secundæ & tertiæ declinationis.

Iuppyters ſm ythe. cãcer cancri(a ſigne) a dewe of yerne.

Mulciber & cancer necnon globus atq; ſequeſter,

cancer cancris(the canker woume)

Flexure ternæ ſunt & quandoq; ſecundæ,

De formatione graduum.

¶ Tam quartæ q̄ ſecundæ declinationis.

Hæc ſunt flexure nunc quartæ nuncq; ſecundæ.

a hęppe tree. a pynarde. a frygge/or a fygge tree

Cornus ſic pinus pro fructu aut arbore ficus

an entre/or veſtry. an oke. a bey tre. raylynge of people.

Ac aditus quęrcus laurus cantuſq; tumultus

a lake/or myre. apparell. warynge. coſt. vyrell.

Et lacus ornatus monitus ſumptuſq; penuſq;

His addunt aliqui raroq; reperta ſecundæ

herynge. fryght. a ſtrydde. ryuynge. gronynge.

Auditus viſus paſſus victus gemituſq;

a ſyghte. flowynge. a wodde. a verſe. mournynge.

Aſpectus fluctus ſaltus verſus quoq; luctus

a bedde. ſyſtynge. an army/or an hooſt. a parlyament.

Lectus piſcatus exercitus atq; ſenatus

bryuhe. gaynes. dethe. company. hete/or trouble.

Ortus cum quæſtus obitus cetus ſimul æſtus.

¶ Annotatio.

Deficiunt quarti flexus laurus monituſq;

Caſibus in ternis numeri ſextiſq; ytriuſq;.

¶ De formatione graduum comparationis.

Mobile quod poſſit ſiue augeri minuive.

Tres tenet hoſce gradus: poſitum: medium: ſuperantem.

¶ Formatio comparatiui & ſuperlatiui.

gradu. 1. coparatiui. vt docti doctior.

A poſito medium formes ſic: a primo (or ſibi iuncta)

vt fortis fortior. 1. ſuperlatiuum.

Caſu qui ſit in i / ſimiliq; modo ſuperantem

vt docti doctiſſimus. a fortis fortiſſimus.

S iuncta atq; ſimus formes ex i vel eodem.

¶ Annotatio comparatiui.

vt ſtrenuus. tenuis.

Vs ſimul is quando vocalis forte præibit.

vt magis ſtrenuus. magis tenuis.

In vice tunc medij ſumas magis & poſitiuum.

¶ Alia annotatio comparatiui.

yonger.

Iunior a iuueni remouens ve caret ſuperante.

Datq; ſiniſterior quamuis non rite ſiniſtri.

warre/or worſe.

Deterus aut deter vel detero deterior dat.

¶ Annotatio ſuperlatiui gradus.

vt niger nigerrimus.

Rectus in er format (rimus adiuncta) superantem.
Excipitur dexter quod dat timus atq; sinister.
vt veterrimus. deterrimus.
Detero sicq; vetus rimus a deterq; veter dant.
saturrimus ꝯ saturissimus. maturrimus ꝯ maturissimus.
Turrimus atq; simus formant satur atq; maturus.

¶ Alia annotatio de superlatiuo.

vt humillimus/similimus/facillimus.
In limus is vertunt humilis similis facilisq;
agillimus. gracillimus. docillimus.
Atq; agilis gratilis (ceu Valla refert) docilisq;

¶ De ijs quæ rite nō formāt gradꝰ sed aliūde sumūt.

Hæc rite aut graduum formam seruant aliunde:
At sumunt: magnus vult maior maximus: atq;
Paruus vult minor & minimus: bonus & melior dat.
Optimus: atq; malus peior sic pessimus inde
Multus plus sic plurimus: atq; potis potiusq;
Inde potissimus: a ne quamq̄ ior issimus exit.

¶ De alijs quæ aliunde mutantur.

vt grandiloquus. a loquor. a sequor. a volo. a facio.
Clausa dicus loquus arq; sequus volus & ficus orta.
A verbis mediis formam simul & superantis
vt grandiloquēti/quēnior/quēnissimus.
Ficto (vt grandiloquens) sumat a participante.

¶ De ijs quæ carent superlatiuo.

vt valde senex/valde iuuenis/valde memor/valde obnixus.
Ista senex iuuenis memor obnixusq; adolescens
Per valde & positum supplere volunt superantem.

¶ De præpositionibus comparantibus.

Ante dat anterior formati secus seciorq;
Subterior donat subterq; carent superante.
vt citerior/vlterior/exterior. inferior.
Ex ra dant erior citra: vltra: extra: simul infra:
superior. vt citimus/infimus/vltimus. extimus.
Atq; supra: dat imus citra: infra: vltra: simul extra:
Quod simul extremus donat supraq; supremus
Vel summus: post posterior postremus habebit.
Et prope dat propior sic proximus proximior dat.

¶ De aduerbijs comparantibus.

De aduerbijs.

vt penitior.

Ex us format ior penitus penitissimus: exit
longe ago. fouther. fyrst. greatly. more.

A pridem prior & primus: magne magis effert
moost. longe. longer. diutissime. ofte.

Maxi item q; diuq; diutius & issime sæpe
ofter. ofte. very late.

Sæpius & cæpissime habet: nuperrime nuper.
swyfter.

Ocyor & ocys græce atq; ocyssimus exit.

¶ De ijs quæ carent superlatiuo.

later. late. ynoughe. better.

Seruis a seruo tantum satis & satius dic.
otherwyse.

A secus & secius: careant omnes superante.

¶ De ijs quæ cõparationẽ non faciunt.

sed alunde mutuantur. vt pius. vt strenuus.

Raro gradus proprios ab ius vel uus reperimus.
vt reuerendus colẽdus. Notatus. Juno ꝛ deoꝝ quisquis amitto.

Nec dus verbali: nec de cus ci geminatum.

¶ Cicero in Anthoniũ precipit prentissimũ nõ prissimũ dicendũ. Salustius dicens strenuus quisq; maxime strenuus: docet strenuissimus vix reperiri.

¶ Londoni in ędibus VVinandi de Vorde: sub
Solis intersignio. Anno dominii. M. D.
xxxi, Die vero Nouembris. x.